

місце належить утворенню кличного відмінка, що широко використовується в офіційно-діловому стилі.

Крім того, кожен промовець має дотримуватися судової етики як вчення про моральні ідеали, принципи і норми здійснення правосуддя. У цьому плані найважливішою вимогою до судового оратора є поважне й сумлінне ставлення до суду, повага до процесуального супротивника. Наостанок слід зазначити, що кожен учасник судового процесу, виходячи з глибокого розуміння суті такого поняття класичної риторики, як етос, повинен у своїй діяльності спиратися на моральні принципи чесності, порядності і професійної компетентності.

Ковальчук Яна Леонідівна,

ад'юнкт відділу докторантури та
ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ

НАУКОВИЙ ТЕКСТ: ОСНОВНІ РИСИ ТА СПЕЦИФІКА

Сучасного вченого, як і вченого будь-якої іншої епохи, неможливо уявити без створення або експертизи того чи іншого тексту, різних типів якого стає так багато, що важко обійтися без спеціальної допомоги зі складання тих текстів, з якими найчастіше доводиться працювати. Можна мати які завгодно дослідницькі таланти, але якщо немає умінь і навичок написання наукових текстів, то можна з упевненістю сказати, що досягнення і самореалізація такого вченого будуть мінімальними.

Тексти, з якими доводиться мати справу вченому, умовно можна розділити на дві групи: тексти, що він створює, і тексти, які йому доводиться використовувати у своїй діяльності або піддавати експертизі. Усі ці тексти створюють своєрідний текстовий простір, у якому перебуває вчений. При цьому ефективність науковця вимірюється здатністю створювати власні оригінальні тексти, поширювати їх і опановувати, застосовувати, переробляти й оцінювати інші тексти.

Науковий текст – спосіб репрезентації наукової інформації, результат наукового дослідження. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки:

– обов'язково відображає ту чи іншу проблему, висуває гіпотези, орієнтує на нове знання, характеризується доцільністю й раціональністю всіх положень, орієнтований на досягнення дослідницької мети й поставлених завдань;

– він має раціональний характер, складається із суджень, умовиводів, побудованих за правилами логіки науки і формальної логіки;

– широке використання понятійного, категоріального апарату науки;

– текст не ґрунтується на образі, не активізує почуттєвий світ його читача, а орієнтований на сферу раціонального мислення;

– його призначення не в тому, щоб змусити повірити, а в тому, щоб довести, обґрунтувати, аргументувати істину.

Структура наукового тексту:

Вступна частина, у якій окреслюють проблему, мету й завдання, гіпотези та методи дослідження.

Дослідна частина тексту описує дослідження та його результати.

Висновкова частина тексту регламентує висновки та рекомендації для проведення подальших наукових досліджень.

Мистецтво наукового тексту полягає у тому, щоб не тільки рельєфно відобразити окремі його складові, а й інтегрувати їх у цілісність. Загальні вимоги до наукового тексту: текст має бути чітко структурованим, поділятися на розділи та параграфи; потрібно прагнути того, щоб кожен розділ був самостійним науковим дослідженням з певної складової загальної проблеми, щоб кожен складову було викладено в тексті, а текст був цілісним, а не фрагментарним.

Текст (від лат. *textum* – сплетення, побудова, зв'язок) є знаково-мовною реалізацією деякої системи інформації. Його можна розглядати як лінійну послідовність знаків, що задана деякими культурними кодами. Залежно від характеру цих кодів тексти можуть бути: письмові (алфавітні, піктографічні, формульно-математичні тощо), усні, технотронні, що створюються за допомогою засобів радіо, звукозаписові, машинної пам'яті тощо.

Р.Барт писав, що в тому сучасному, новітньому значенні слова, яке ми прагнемо йому додати, текст принципово відрізняється від літературного твору: це не естетичний продукт, а знакова діяльність; це не структура, а структуроутворюючий процес; це не пасивний об'єкт, а робота і гра; це не сукупність замкнених у собі знаків, а наділений змістом, який можна відновити, простір, де окреслені лінії значеннєвих зрушень [1, с. 40].

Науковий текст виступає способом подання наукової інформації, результатом наукового дослідження. Він є тим

інтелектуальним продуктом, що доводиться до наукової громадськості. Від якості тексту може залежати доля дослідження, його сприйняття науковим співтовариством, вплив цього дослідження на процес розвитку науки. Звідси випливають дві найважливіші функції наукового тексту: виклад змісту наукового дослідження і його презентація. Якщо перша функція ставить до тексту вимогу точного подання дослідження, усіх його складових - від постановки завдань до результатів їх вирішення, то друга функція передбачає певну привабливість тексту для людей, що могли б їм зацікавитися.

О. І. Ракітов обгрунтовано відзначив, що словник науки включає два види термінів. До першої групи належить невелике число так званих базисних слів, за допомогою яких визначаються всі інші, похідні терміни. Водночас базисні терміни можуть бути трохи розпливчасті, не цілком однозначні, зате похідні терміни, обумовлені за допомогою базисних, стають усе точнішими і точнішими, і практично їх можна вважати, на відміну від слів природної мови, цілком однозначними [4, с. 77].

Створення наукового тексту передбачає кілька етапів роботи. Починається робота над текстом з виділення отриманого автором знання, що ще не введено в науку, не інституціоналізовано в ній. Автор проводить самостійно експертизу новизни цього знання і доходить висновку про необхідність публікації отриманих результатів.

Далі порядок роботи задається структурою наукового тексту. При цьому спочатку створюється частина тексту, яка дає опис основних параметрів дослідження і визначає місце отриманого знання в науковому співтоваристві. Потім дається опис власне дослідження і його результатів. Основна увага приділяється обгрунтуванню результатів і їх новизни. Завершують текст висновками і практичними рекомендаціями, що формулюються відповідно до отриманих результатів.

Наукові тексти виконують значну кількість функцій, які ретельно розглядають В. М. Шейко і Н. М. Кушнарєнко [5, с. 264]. На нашу думку, наукові тексти виконують свої функції в різних підсистемах суспільства. Щодо суспільства взагалі, то вони виконують такі функції, як збереження, передача та презентація результатів наукових досліджень. Якщо розглядати їх функціонування в системі науки, то найбільш важливими функціями наукових текстів є функція оприлюднення результатів наукового дослідження, пріоритету

автора, підтвердження достовірності, новизни, а також апробації основних результатів дослідження.

Найбільш складне в роботі над текстом – це доведення його до остаточного варіанта. Причому сам автор найчастіше не знає, скільки ж часу займе «чищення» тексту, його літературна обробка, додавання таких якостей, що інтуїтивно можна назвати «жвависть» і «свіжість» викладу. У багатьох авторів на цю роботу просто не вистачає ні навичок, ні терпіння. У результаті текст виявляється неохайним, неточним, казенним тощо. За це його автор може поплатитися мікростресами при прочитанні свого твору в журналі або почути суто філологічні зауваження від опонента статті або дисертації.

Список використаних джерел

1. Андреев Г. И. Основы научной работы и оформление результатов научной деятельности : учеб. пособие. М. : Финансы и статистика, 2004. 272 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. К. : АБУ, 2002. 480 с.
3. Білуха М. Т. Основы научных исследований : підруч. для студ. екон. спец. вузів. К. : Вища шк., 1997. 271 с.
4. Вайс Керол Г. Оцінювання: Методи дослідження програм та політики. К. : Основи, 2000. 671 с.
5. Вернадский В. И. Проблема биогеохимии. М.: Наука, 1988.

Кононенко Наталія Олександрівна,
начальник відділу документування
службової діяльності Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАНУ СУЧАСНОГО ДІЛОВОДСТВА

На сьогодні широко впроваджена в практику система електронного документообігу, що дозволяє забезпечити скорочення трудових витрат і час на обробку та підготовку документів, прийняття управлінських рішень; підвищити рівень виконавської дисципліни і спростити механізм її контролю; забезпечити оперативність отримання відповіді на запитувану інформацію; прискорити взаємодію з підвідомчими організаціями, іншими органами влади, підрозділами. Однак,